21589 ـ هامىلدار ئايالنىڭ روزا تۇتۇشى توغرىسىدا

سۇئال

هامىلدار ئايالنىڭ رامىزان ئېيىدا ۋە ئاشۇرا كۈنىدە روزا تۇتۇشى ۋاجىپ بولامدۇ؟، ئايالىم ئۆزى ئاجىز، هامىلدار ۋە بۇ جەرياندا قان يېتىشمەسلىك مەسىلىسى بار ئىدى، ئۇنىڭغا: رامىزان ئېيىدا روزا تۇتماسلىقىنى تەۋسىيە قىلدىم، لېكىن ئۇ ئۇنىمىدى، رامىزاننىڭ ئاخىرىدا ئۇچ ئايلىق بولغىلى تۇرغان هامىلىسى چۈشۈپ كەتتى، ئايالىمنىڭ رامىزاندا روزا تۇتمىغان كۈنلىرىنىڭ هۆكمى قانداق بولىدۇ؟، يېڭى رامىزان ئېيى كىرىشتىن بۇرۇن تۇتالمىغان كۈنلىرىنىڭ روزىسىنىڭ قازاسىنى قىلىشى ۋاجىپ بولامدۇ؟. هامىلدارمۇ ئادەتتىكىدەك روزا تۇتۇشى كېرەكمۇ؟، ئايالىم هامىلدارلىق جەرياندا دائىم روزا تۇتۇشنى داۋاملاشتۇرىدۇ، بۇنىڭغا دوختۇرنىڭ: هامىلدارلىق جەرياندا روزا تۇتسا بۇنىڭ تۆرەلمىگە زىيىنى بولمايدۇ، بەلكى تۆرەلمىگە ياردىمى بولىدۇ دېگەن سۆزىنى ئىسپات قىلىدۇ؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە ئۇلارغا ئەگەشكەن كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

بۇ سوئال تۆۋەندىكى ئۇچ تۈرلۈك ئىشنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ:

بىرىنچى: هامىلدار ئايالنىڭ رامىزاندا روزا تۇتماسلىقىنىڭ هۆكمى.

ئىككىنچى: رامىزاندا تۆرەلمە چۈشۈپ كەتسە نېمە ئىشلارغا دىققەت قىلىش.

ئۈچىنچى: رامىزاندىن كېيىن تۇتالمىغان روزىنىڭ قازاسىنى قىلىشنىڭ هۆكمى قاتارلىقلار.

ـ هامىلدار ئايالغا نىسبەتەن: ئۆزىنىڭ كۈچلۈك قارىشىدا ئەگەر روزا تۇتسا ئۆزىگە ياكى تۆرەلمىگە زەرەر يېتىدۇ دەپ قارىسا روزا تۇتمىسا بولىدۇ. ئەمما روزا تۇتسا ئۆزى ياكى تۆرەلمە خەۋپىكە ئۇچرايدىغان بولسا ئۇ ۋاقىتتا روزا تۇتماسلىقى ۋاجىپ بولىدۇ. تۇتالمىغان كۈنلەردىكى روزىنىڭ قازاسىنى كېيىن قىلىدۇ، پىدىيە كەتمەيدۇ. بۇ مەسىلىدە پىقهى ئالىملىرىنىڭ هەممىسى ئىتتىپاقتا كەلگەندۇر. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: وَلَا تَقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ تەرجىمىسى: «سىلەر ئۆزۈڭلارنى (يەنى بىر ـ بىرىڭلارنى) ئۆلتۈرمەڭلار». يەنە بىر ئايەتتە: وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ تەرجىمىسى: «ئۆزۈڭلارنى هالاكەتكە تاشلىماڭلار». بۇنداق هالەتتە پىدىيە ۋاجىپ بولمايدىغانلىقىغا ئىتتىپاقتا كەلدى، چۈنكى هامىلدار ئايال بۇنداق هالەتتە ئۆزىدىن ئەنسىرەۋاتقان

كېسەلنىڭ ئورنىدا بولىدۇ.

ئەمما ھامىلدار ئايال ئۆزىدىن ئەنسىرىمەي تۆرەلمىدىن ئەنسىرسە، بەزى ئالىملار بۇنداق ھالەتتە روزا تۇتمسا بولىدۇ، ئۇ ئايال كېيىن تۇتالمىغان روزىنىڭ قازاسىنى قىلىش بىلەن بىرگە پىدىيە بېرىدۇ دەيدۇ، (پىدىيە بولسا، ھەر كۈنلۈك روزىسى ئۈچۈن بىر مىسكىنگە يېمەك بېرىشتىن ئىبارەتتۇر. بۇ توغرىدا ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئاللاھ تائالانىڭ بۇ ئايىتىنى چۈشەندۈرۈپ: وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ تەرجىمىسى: «روزا تۇتۇشقا تاقەت كەلتۈرەلەيدىغان كىشىلەر روزا تۇتمسا، ھەر كۈنلۈك روزىسى ئۈچۈن بىر مىسكىنگە يېمەك بېرىدۇ». بۇ ياشانغان بوۋاي-مومايلار ئۈچۈن قىلىنغان رۇخسەت بولۇپ، بۇلار روزا تۇتۇشقا تاقەت قىلالايدىغان تۇرۇپ، روزا تۇتمسا، ھەر كۈنلۈك روزىسى ئۈچۈن بىر مىسكىنگە يېمەك بېرىدۇ، ھامىلدار ۋە بالا ئېمىتىدىغان ئاياللارمۇ بالىلىرىدىن ئەنسىرەپ روزا تۇتمسا ئۇلارمۇ ھەر كۈنلۈك روزىسى ئۈچۈن بىر مىسكىنگە يېمەك بېرىدۇ دېگەن. [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى1947-ھەدىس. بۇ ھەدىسنى شەيخ ئەلبانى سەھىھ دەپ "ئىرۋائۇل غەلىل" 4-توم 18-بەت 25-نومۇرلۇق ھەدىستە كەلتۈرگەن].

"بىقھى توپلاملىرى" 16-توم 272-بەتكە قارالسۇن.

يۇقىرىدىكى سۆزلەردىن شۇ ئېنىق بولىدىكى، ئايال روزا تۇتۇش بىلەن ئۆزىگە ياكى تۆرەلمىگە قاتتىق زىيان يېتىدىغانلىقى ئېنىق بولىدىكەن، بۇنداق ھالەتتە ئايالغا نسبەتەن روزا تۇتماسلىق ۋاجىپ بولىدۇ، زىيان يېتىدىغانلىقىنى سۆزىگە ئىشەنچ قىلغىلى بولىدىغان دوختۇر دېگەن بولىشى كېرەك.

-بۇ رامزاندا روزا تۇتمىغانلىققا ئالاقىدار مەسىلە. ئەمما ئاشۇرا كۈنىگە كەلسەك، بۇ كۈندە روزا تۇتۇش ئالىملارنىڭ بىرلىكى بىلەن ۋاجىپ ئەمەس بەلكى مۇستەھەپتۇر. ئېرى يېنىدا بولغان ئايالنىڭ ئېرىنىڭ رۇخسىتىسىز نەپلە روزا تۇتۇشى توغرا بولمايدۇ، ئەگەر ئېرى نەپلە روزا تۇتۇشتىن چەكلىسە، ئېرىگە ئىتائەت قىلىشى لازىم، بولۇپمۇ، تۆرەلمىنىڭ پايدىسىغا ئالاقىدار بولغاندا ئىتائەت قىلىشى زۆرۈر بولىدۇ.

-ئەمما ھامىلنىڭ چۈشۈپ كېتىش مەسىلىسى: ئەگەر ۋەقەلىك سوئالدا بايان قىلىنغاندەك، ھامىلە ئۆچىنچى ئايدا چۈشۈپ كەتكەن بولسا، ئۇنىڭدىن كېيىن چىققان قان نىپاسنىڭ قېنى ھېسابلانمايدۇ، بەلكى ئۇ ئىستىھازە-ئاياللار كېسىلى-ھېسابلىنىدۇ، چۈنكى ئۇ ئايالدىن چۈشكىنى ئىنسان شەكلى ئېنىق بولمىغان بىر چىشلەم گۆشتىن ئىبارەتتۇر، شۇنىڭغا كۆرە، ئۇ ئايال گەرچە قانىنى كۆرۈپ تۇرسىمۇ نامازنى ئادا قىلىدۇ، روزىنى تۇتىدۇ، لېكىن ھەر نامازغا ئۆچۈن يېڭىدىن تاھارەت ئالىدۇ، رامزاندا روزا تۇتمىغان كۈنلەرنىڭ ۋە ئادا قىلمىغان نامازلارنىڭ قازاسىنى قىلىدۇ. سەئۇدى ئەرەبىستان ئىلمى تەتقىقات ۋە دىنى تەشۋىقات پەتۋا كومىتېتى پەتۋالىرى 10-توم 218-بەتكە قارالسۇن.

-رامزاندا روزا تۇتالمىغان كۈنلەرنىڭ قازاسىنى قىلىش مەسىلىسىدە: رامزاندا روزا تۇتالمىغان كۈنلەرنىڭ قازاسىنى ئەڭ ئاخىرى شەبان ئېيىغىچە كېچىكتۈرۈپ يەنە بىر رامىزان كېلىشتىن بۇرۇن تاماملايدۇ، ئەگەر روزىنىڭ قازاسىنى قىلماي يەنە بىر

رامىزان كېرىپ قالسا، ئۇزۇرسىز تۇرۇپ قازاسىنى قىلمىغان بولسا، ئىككىنچى رامىزاندىن كېيىن ئۇنىڭ قازاسىنى قىلىش بىلەن بىرگە ھەر كۈنلۈك روزىسى ئۈچۈن بىر مىسكىنگە يېمەك بېرىش ئارقىلىق پىدىيە بېرىدۇ. بىر قىسىم ساھابىلارمۇ مۇشۇنداق پەتىۋا بەرگەن.

پىدىيە بېرىدىغان يېمەكلىكنىڭ مىقدارى: ئۆزى ياشاۋاتقان شەھەرنىڭ يېمەكلىكىدىن بىر يېرىم كلو ئەتراپىدا بېرىدۇ، ھەر كۈنلۈك روزىسى ئۈچۈن شۇنداق بېرىدۇ، ھەممە كۈننى ھېسابلاپ ئۇنىڭ پىدىيىسىنى بىر مىسكىنگە بەرسىمۇ بولىدۇ، ئەمما رامىزاننىڭ قازا روزىسىنى كېسەللىك ياكى سەپەر قاتارلىق ئۈزۈر سەۋەبىدىن ئادا قىلالمىغان بولسا، ئۇ كىشىگە پەقەت تۇتالمىغان كۈنلەرنىڭ قازاسىنى قىلىش كېرەك بولىدۇ. پىدىيە ئۈچۈن يېمەك بەرمەيدۇ. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دېگەن: أَفَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ تەرجىمىسى: «كېسەل بولۇپ قالغان ياكى سەپەر بولغان كىشى روزا تۇتالمىغان كۈنلەرنىڭ ئورنىغا كېيىن قازاسىنى قىلىدۇ». [سۈرە بەقەرە 184-ئايەت]. پەزىلەتلىك شەيخ ئىبنى باز پەتىۋالىرى 15-توم 340-بەت.

ئاللاھ تائالا توغرىنى قىلىشقا مۇۋەپپەق قىلسۇن.